

Ubåtsaffärerna

Ett par dagar innan ubåtsskyddskommissionen skulle presentera sin rapport om händelserna i Hårsfjärden och de senaste årens ökade antal gränskränkningar siktades en främmande ubåt i Nämndöfjärden. Spaningarna hade just avslutats när kommissionen redovisade sina resultat för svenska och utländska massmedia.

Knappt en vecka senare stävade en eller ett par ubåtar in i Sundsvalls hamn. Ett nytt pådrag av samma storleksordning som under Hårsfjärden-incidenten följde. Denna gång dock med kraftigare vapeninsats från marinens sida. Ändå tvingades det svenska försvaret lägga ytterligare en misslyckad ubåtsjakt till handlingarna.

Avskedsorden efter grundstötningen i Gåsefjärden var – på återseende. Idag vet vi att Sovjetunionen inte haft en tanke på att trappa ner sin aktivitet i de svenska farvattnen. Gränskränkningarna fortsätter t o m med ökad intensitet. Helt ogenerat har den ena ubåten efter den andra skaffat sig tillträde till våra farvatten och våra militära skyddsområden.

Ubåtsskyddskommissionens arbete måste ges ett stort erkännande. Öppenheten och noggrannheten gör rapporten till något av en höjdpunkt i svenskt utredningsarbete. De slutsatser kommissionen dragit om betydelsen av ett förstärkt ubåtsskydd får anses tämligen självklara. Det är ett minimikrav för att vår säkerhetspolitik skall vara trovärdig, att vi kan skydda våra vatten och militära baser från påhålsning av sovjetisk militär.

Det som däremot inte är lika självklart är vilka säkerhets- och försvarspolitiska slutsatser som bör dras av de senaste årens upprepade gränskränkningar. I vil-

ken utsträckning skall dessa ses som uttryck för en ändrad säkerhetspolitisk situation? Att kränkningarna är uttryck för en sådan förändring lär vara oomtvistligt även om meningarna går isär om vidden av denna. Och vilka bör våra slutsatser bli när det gäller försvarets allmänna styrka och inriktning? Utgör ubåtshotet en indikation på att även de andra försvarsgrenarna tvingas möta en ny situation?

Ubåtskommissionens kanske viktigaste slutsats är att det är fråga om förändelser för militära operationer. Arten och omfattningen av dessa kan diskuteras. Men alldeles klart är att Sverige på ett helt annat sätt än tidigare utnämns till krigsskådeplats. Risken är också påtaglig att vi kan utsättas för militära angrepp på ett mycket tidigt stadium i en eventuell stormaktskonflikt. Vi står nu inför ett mer näraliggande militärt hot än någonsin under efterkrigstiden.

De ryska propagandautspelen om Östersjön som ett Fredens hav, talet om en kärnvapenfri zon i Norden och de olika utspelen i nedrustningsarbetet har uppenbart inte någon motsvarighet i de militära dispositionerna. Sovjetunionens regering har med all önskvärd tydlighet klargjort vilken prioritering den gör mellan de politiska och militära medlen för att nå sina säkerhetspolitiska mål. Det politiska spelet underordnas de militära operationerna. Syftet är att dominera vår del av Europa.

Sveriges slutsats kan bara bli en. Politiska mål som inte baseras på ett starkt försvar kan inte säkra vårt nationella oberoende vare sig i krig eller i fredstid. Sovjetunionens anspråk på dominans i norra Europa måste kunna mötas med

militära medel. Annars förskjuts balansen dramatiskt i vår del av världen. På sikt riskerar vi att förlora vår självständighet.

Efter många år av hårda prutningar på försvaret kan det ifrågasättas om vi är starka nog att möta den förändrade säkerhetspolitiska situationen. Ubåtskränkningarna visar att vi på ett område inte förmått följa med i den tekniska utvecklingen. Och marinen är inte ensam om att ha hamnat på efterkälken. Trots satsningen på JAS är risken stor att vårt försvar totalt sett inte kommer att vara mäktigt att möta hoten i morgondagens stridsmiljö.

Det senaste försvarsbeslutet fattades under intryck av en annorlunda säkerhetspolitisk situation än den vi nu känner. Att i försvarsbeslutet inte heller tillräckliga hänsyn togs till den teknologiska utvecklingen är vid det här laget

uppenbart. Visserligen förstärktes försvaret något. Men det var otillräckligt. Ändå – två dagar efter ubåtskommissionens rapport lagts fram – trumfades socialdemokraterna igenom en sänkning av försvarsramen med 200 miljoner. Så sent som våren 1982 föreslog socialdemokraterna en halvering av anslaget till ubåtsjakt – dvs det anslag som kommissionen nu föreslår skall fördubblas.

Socialdemokraternas försvarspolitik saknar förankring i den säkerhetspolitiska verkligheten. Händelserna i Hårsfjärden och utanför Sundsvall understryker vikten av att försvarets fredsorganisation bättre anpassas till vår förmåga att försvara oss i ofred. Det kommer att ta mycket lång tid att kompensera de förluster en nedrustningspolitik skulle medföra. De senaste årens händelser ger sannerligen inga belägg för att vi skulle ha råd med detta.